

ЧИТАЧ – ТЕКСТ – АВТОР: навчаємо сприймати художній твір вдумливо

Використання прийомів розвитку критичного мислення та елементів бібліопсихології на уроках літературного читання

Ірина ЛАГОЛА, викладачка курсу “Дитяча література”,
Бродівський педагогічний коледж імені М. Шашкевича,
Львівська обл.

Сутність емоційного компоненту літературознавчої діяльності й способи збагачення емоційного досвіду молодших школярів засобами художнього слова було розкрито в “УПШ”, 2019, № 12. Сьогодні пропонуємо вам поміркувати над тим, як формувати в учнів інтерес до читання за допомогою прийомів бібліопсихології та розвитку критичного мислення.

В усі часи книжка слугувала людині джерелом безцінної інформації. Нині, в умовах інформаційного, глобалізованого суспільства, на жаль, помітне послаблення інтересу до читання. Тож вивчення літератури як мистецтва слова зумовлює впровадження в освітній процес особливих підходів, що активізують в учнів емоційні та інтелектуальні процеси, викликаючи інтерес до читання. Кожен учитель має показувати величезні можливості пізнання світу за допомогою книжки, формувати розуміння, що книжка — невичерпне багатство. Допомогти учневі користуватися цими можливостями покликані прийоми розвитку критичного мислення та закони бібліопсихології.

Бібліопсихологія — це наука про психологічні аспекти створення, функціонування і сприйняття слова, тексту, книжки у системі “читач↔текст↔автор”.

Обговорюючи з учнями зміст художніх творів, спонукаючи шукати відповіді на запитання і варіанти розв’язання проблем, педагог поступово навчає їх осмислено сприймати інформацію і з власної

ініціативи аналізувати проблеми, які порушує автор. Така діяльність допомагає розвивати мислення, формувати в дітей власну думку, вміння обґрунтовувати її та приймати самостійні рішення.

Видатний книгознавець, бібліограф, просвітитель і письменник XIX–XX століть Микола Рубакін зауважував, що кожен літературний твір справляє найбільший емоційний вплив на того читача, психологічна структура і психотип якого такі ж, як у автора цього твору. Варто пам’ятати: для одних читачів текст — це ланцюжок подій, для інших — мелодія, для третіх — кольори, для четвертих — поняття. Одні бачать у ньому картини, інші — словесні ряди. Тож доцільно під час опрацювання літературних творів використовувати максимально різноманітні методи і прийоми — це дасть змогу включити в роботу учнів з різними типами сприйняття

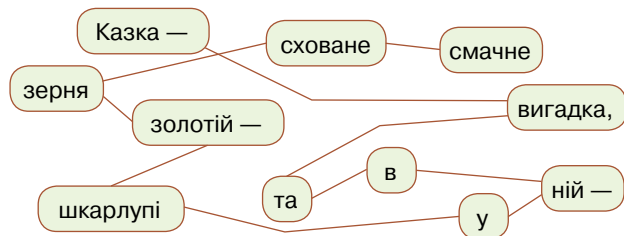
Чарівний світ казок Шарля Перро

Розглянемо, як саме можна використати прийоми розвитку критичного мислення та бібліопсихології під час вивчення творчості Шарля Перро.

На етапі **оголошення теми уроку** запропонуйте учням прочитати за допомогою “**чарівної ниточки**” уривок з вірша В. Бичка (“Казка — вигадка, та в ній —

у шкаралупі золотій — зерня сховане смачне”) і пояснити його зміст.

На етапі **актуалізації знань** для закріплення терміна “казка” доречно попрацювати над складанням **кластера**.

Вивчення нового матеріалу розпочніть з **повідомлення вчителя** про Ш. Перро, адже біографія письменника — це ключ до розуміння його творчості.

Орієнтовний зміст повідомлення

Письменник народився 12 січня 1628 р. в Парижі у багатій родині адвоката П'єра Перро, який уже мав чотирьох синів.

Коли Шарлеві виповнилось 8 років, він вступив до коледжу Бове. Навчання не приносило хлопчикові задоволення. Він постійно сперечався з педагогами і зрештою покинув коледж. Згодом він продовжив навчатися самостійно, вступив до Орлеанського університету й успішно здобув фах адвоката.

Поступово Шарль Перро почав писати вірші, поеми, п'єси і через декілька років був уже відомим письменником та членом Французької академії.

У віці 44 років Перро одружився. У нього народилося троє синів. Незабаром дружина захворіла й померла, а письменник вирішив присвятити себе дітям і сам зайнявся їхнім вихованням та освітою. Коли йому було 67 років, вирішив написати для синів декілька творів із моральними повчаннями. Так з'явилася збірка під назвою **“Казки матінки моєї Гуски, або Історії та оповідки минулих часів з повчальними висновками”**.

Шарль Перро став першим письменником, який створював літературні казки для дітей. До його збірки увійшли казки “Спляча красуня”, “Червона Шапочка”, “Синя Борода”, “Кіт у чоботях”, “Феї”, “Попелюшка, або Соболиний черевичок”, “Ріке-Чубчик”, “Хлопчик-Мізинчик”.

Письменник не вигадував казки сам. Одні сюжети він пам'ятав із дитинства, інші — почув уже дорослим. Але Перро не просто записав їх: як справжній казкар, він зробив свої твори на диво сучасними, відтворивши побут, манери, одяг, мовлення людей його епохи. Цікаво,

Можливо, в когось буде заперечення, Та все ж цікаво з слів скласти речення.

(Надіслала А. Майданюк, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл.)

що Шарль Перро не наважився видати казки під своїм іменем: на обкладинці значилося ім'я його 18-річного сина — П'єра Дарманкура. Письменник боявся, що через казки його перестануть вважати серйозним автором. Проте саме завдяки їм його знають і люблять у всьому світі.

Задля **закріплення знань про життя і творчість письменника** пропонуємо учням скласти “біографічну піраміду” — неримований семивірш. Кількість слів у кожному рядку відповідає номеру рядка, тобто зростає від одного до семи.

УВАГА! ЗМІНЮЄТЬСЯ ФОРМАТ ЖУРНАЛУ!

З наступного, 2021 року, фаховий часопис

“Учитель початкової школи” виходитиме в електронному вигляді.

У перехідний період — з березня 2020 року — ви отримуватимете спарені номери з двох частин:

- перша (с. 1–48) — у друкованому вигляді;
- друга (с. 49–96) — в електронному.

Графік виходу видання у 2020 році

Випуск	Місяць виходу
№ 3–4	березень
№ 5–6	травень
№ 7–8	липень
№ 9–10	вересень
№ 11–12	листопад

Детальніше про електронну версію журналу — у березневому випуску:

- особливості роботи сайту upsh.com.ua
- отримання коду доступу до електронної версії
- порядок використання матеріалів сайту
- е-додатки до статей
- акційна передплата

Будьте завжди у курсі педагогічних новинок — читайте журнал “Учитель початкової школи”